

У кнізе «З клопатам пра песні народа» даецца нарыс гісторыі збірання і вывучэння беларускіх народных песень. Як слушна адзначала даследчыца беларускага фальклору Л. К. Тарасюк, гэта было адно з першых даследаванняў у беларускай фалькларыстыцы, дзе называліся імёны і працы таленавітых збіральнікаў народнай спадчыны з канца XVIII і да сярэдзіны XX ст. Н. С. Гілевіч рознабакова даследаваў паэтыку беларускіх народных песень. У кнізе «Паэтыка беларускай народнай лірыкі» (1975) аналізуюцца вобразна-выяўленчыя сродкі народнай песні (эпітэт, вобразны паралелізм, параўнанне, сімволіка, увасабленне, метафара, алегорыя, метанімія, гіпербала і літота, іронія), інтанацыйна-сінтаксічная сістэма народна-песеннай мовы (паўтор, зваротак, інверсія і інш.), гукапіс і рыфма ў народнай песні. Такі аналіз паэтыкі народнай песні на той час упершыню ў гісторыі беларускай фалькларыстыкі быў прадметам спецыяльнага даследавання.

Некалькім пакаленням студэнтаў філалагічнага факультэта БДУ пашанцавала слухаць лекцыі Ніла Сымонавіча Гілевіча па беларускім фальклору. Выдатны паэт, глыбокі навуковец, выбітны выкладчык, чалавек, шчыра адданы свайму народу, руплівы захавальнік лепшых традыцый культуры, сапраўдны патрыёт, ён назаўсёды будзе прыкладам для маладых даследчыкаў, навукоўцаў, выкладчыкаў нашай альма-матар.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Гілевіч Н. С. Лірычныя песні / уклад. і рэдакцыя Н. С. Гілевіча. – Мінск: БДУ імя У. І. Леніна, 1976. – 461 с.

УДК 821.161.3.09:81'42

ПАЭТЫЧНЫЯ ФОРМУЛЫ МУДРАСЦІ НІЛА ГІЛЕВІЧА

I. I. Navaseltseva

*Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт
Мінск, Рэспубліка Беларусь
navaseltsava.i@gmail.com*

У артыкуле аналізуюцца семантычныя, структурныя і функцыянальныя асаблівасці афарызмаў Ніла Гілевіча. Індывідуальна-аўтарскія афарызмы Ніла Гілевіча вызначаюцца сілай эстэтычнага ўздзеяння і патэнцыяльнай узнёўласцю, адлюстроўваюць маральныя і сацыякультурныя каштоўнасці паэта як моўнай асобы.

Ключавыя словы: афарызм; семантыка; структура; моўная асоба; прагматыка.

FORMULAS OF WISDOM IN THE POETRY OF NIL GILEVICH

I. I. Novoseltseva

*Belarusian State Economic University
Minsk, Republic of Belarus
navaseltsava.i@gmail.com*

The article analyzes the structural, semantic and functional features of Nil Gilevich aphorisms. The individual authors of Nil Gilevich aphorisms have the power of aesthetic impact and potential reproducibility; reflect the moral and sociocultural values of the poet as a language personality.

Key words: aphorism; semantics; structure; language personality; pragmatics.

У сучаснай лінгвістыцы актуальным пытаннем з’яўляецца даследаванне ўзаемадзейнення мовы пісьменнікаў і нацыянальнай культуры, бо ў стварэнні канцэптасферы нацыянальнай мовы, яе афарыстыкі асаблівае роля належыць майстрам слова, творчасць якіх знітаваная з каштоўнасцямі арыенцірамі таго этнічнага арэала, у які пісьменнік уваходзіць як моўная асоба.

У гісторыі нацыянальнай культуры, літаратурна-моўным працэсе творчасць народнага паэта Беларусі Ніла Гілевіча (1931–2016), якому сёлета 30 верасня споўнілася 60 гадоў, вызначаецца важкім унёскам ва ўзбагачэнне літаратурнай мовы новымі прыёмамі, формамі, сродкамі, індывідуальна-аўтарскімі наватворамі. Паэт вынаходліва выкарыстоўваў невычэрпную «энергію» беларускай мовы, каб па-майстэрску вобразна і шчыра выявіць стаўленне да рэальнага сацыялізму. Як слухна зазначыў Сяргей Законнікаў, «Ніл Гілевіч быў не проста знакавай творчай асобаю. Ён выпрацоўваў магутную энергію нацыянальнага духу, выходзіў настрой гістарычнага аптымізму, заклікаў суайчыннікаў да засваення сваёй гісторыі, культуры, народных традыцый, быў абаронцам беларускай існасці ў свеце. Такага дасведчанага, падрыхтаванага і апантанага заступніка, якім паказаў сябе Ніл Гілевіч, матчына мова яшчэ не мела!.. Яго паэтычныя радкі лёгка, свабодна заходзяць у душу чалавека, каб застацца там назаўсёды. Нездарма многія вершы паэта сталі папулярнымі песнямі. Творчасць Ніла Гілевіча даўно пайшла ў народ...» [10]. У сувязі са 100-годдзем БДУ трэба згадаць: Ніл Гілевіч – славуты выпускнік гэтай навучальнай установы (1956), скончыў аспірантуру пры ўніверсітэце (1959), з 1960 г. выкладаў на кафедры беларускай літаратуры (у 1978–1986 гг. – прафесар).

Жыццё і дзейнасць Ніла Гілевіча – годны прыклад патрыятызму і духоўных вартасцяў чалавека-творцы, які «за волатамі ўслед, як пілігрым нясе малітву», нёс іх за павет, не дазваляў сабе «ўзняцца над болей Бацькаўшчыны любай», для якога «песняю песень у сэрцы – радзіма», а родная мова – «светач – на вякі». Верны свайму маральнаму крэда, цэльнаму і паслядоўнаму, паэт шчыраваў, каб верш яго быў, «як хата, зрубленая “ў лапу”, дзе – ні вянца не разарвеш!», каб «ніва ўзышла для слова – свяцонага хлеба душы», а мы ўсведамлялі: нам ёсць «што шанаваць, чым даражыць». У плённым самавыяўленні таленту Ніла Гілевіча раскрываецца яго шматграннае мастацкае мысленне, канцэптуальныя этычныя і эстэтычныя каштоўнасці, прачытваюцца заканамернасці духоўна-маральнага становішча грамадства. Па словах Ніла Гілевіча, «паэзія – вечная мара аб Шчасці, вечная прага Гармоніі ў свеце, Згоды і Ладу паміж людзьмі» [3, с. 5]. Трапнасць словаўжывання і «выхад да філасофскіх абагульненняў на аснове вельмі канкрэтных зямных турбот» – характэрныя рысы творчасці Ніла Гілевіча, бо яго паэзія – «паэзія на кожны дзень, у якой філасофія так блізка змыкаецца з мараллю, урэшце, з парадай, а таму становіцца нейкай дамашняй, па-асабліваму цёплай і чалавечнай» [2, с. 4–5], гэта «трывожны імпульс розуму і сэрца», паэзія «той гармоніі, без якой немагчыма ўявіць сапраўднае мастацтва. Гармоніі Часу і Прасторы, Прыроды і Космасу, Розуму і Пачуцця, Нацыянальнага і Агульначалавечага» [11, с. 150]. Таму важную ідэйна-сэнсавую нагрузку выконваюць у творах паэта афарыстычныя выказванні: дасціпна-вострыя, стылістычна вытанчаныя і змястоўна вартасныя, часам парадаксальныя, знітаваныя выразнай слоўнай формай і адметныя сілай эмацыянальна-эстэтычнага ўздзеяння.

У мовазнаўстве афарызмамі лічацца «аднафразавыя, абагульненыя па змесце, дыскурсіўна самастойныя, пераважна звышслоўныя, ідыяматычныя адзінкі, якім могуць быць уласцівы тэкставасць (здольнасць ужывацца як асобныя тэксты), выразнасць формы, устойлівасць, узнаўляльнасць» [8, с. 18]. Акрамя таго, афарызм «ствараецца ў пэўным часе, а сам ён пазачасавы, надчасавы: тое, што ў ім закладзена, прэтэндуе на вечнасць, бо ў афарызмах заключаны найвялікшыя агульначалавечыя каштоўнасці – філасофія і мудрасць жыцця цэлага народа і асобнага чалавека, яго этычныя і эстэтычныя прынцыпы, духоўнасць, культура, традыцыі, якія падаюцца як асноўныя жыццёвыя формулы, як дамінантныя вартасці» [1, с. 15]. Віды афарызмаў адносныя: адно і тое ж выказванне можа ўключацца ў розныя тэматычныя групы.

Структура і кампазіцыя афарызмаў паэта разнастайная: ад лаканічных выразаў у форме простых сказаў (*Эгаізм – чалавечных душ іржа* [3, с. 204], *Ласка праўдзе засланы свет* [2, с. 357], *Хлусня аб праўду спатыкнецца* [6, с. 223], *Слава – пыл патрэп’я* [4, с. 159], *Ад дзетак слава бацькі не ўцячэ* [5, с. 151]) да складаных, але гарманічна камбінаваных канструкцый і афарыстычных тэкстаў (*Мы – тройчы дзеці ў вечным крузе: / Мы – дзеці роднае сям’і, / І – дзеці Маці-Беларусі, / І – дзеці Матухны-Зямлі... / І ўсе мы разам у адказе / За гэты вечны круг жыцця* [4, с. 99], *Згіне мова – і згіне народ як асоба, / Бо без мовы сваёй – без уласнай*

душы – / Ён ужо не народ, а сабраны часова / Выпадковы натоўп на жыцця кірмашы [5, с. 156]).

Найчасцей афарызмы складаюцца з дзвюх частак: канкрэтнай думкі і заключэння, у якіх адмыслова спалучаныя сродкі вобразнасці. Напрыклад, **алегорыі**: *Горш за славу Герастрата – / Недасягальнае піхнуць нагой* [7, с. 49], *Не стацца юдам – гэта ўжо нямала* [5, с. 66]; **параўнанні**: *Сапраўдны гумар – як гасціннасць, / У ім асновай – дабрыня* [4, с. 67], *Душу, як швэдар, не зацыраваць, / Душу ад моці трэба ратаваць* [6, с. 92], *Усё абсыпецца аднойчы, / Як з дрэва восенню лісцё!* [4, с. 75]; **метафары**: *Лепш, калі ў айчынным кажуху / Чужой гадоўлі завядуцца блохі. / Блыха – і так і сяк блыха, вядома, / Але чужую лепш прымаюць дома* [5, с. 196], *Двухногія мухаперсоны / Страшней за крылатых стварэнняў* [6, с. 170], *Не варта марыць зноў пра май!* [4, с. 156], *Навошта тушыць галавешкі? / Не варта – ні працы, ні горкай усмешкі* [7, с. 77].

Аксіяматычнасць семантыкі афарызмаў выражаецца ў формах:

перасцярогі: *Не варта мастаку спускацца да ку-ка-рэ-ку!* [6, с. 159], *Пакрыўдзіш прыроду – людзей пакараеш!* [3, с. 234], *Хто хлеб дае чужым сабакам – / Свае забршуць на таго!* [4, с. 162], *Раз не маеш сам намеру стаць гаспадаром – / Знойдзеш, знойдзеш на вячэру костку пад сталом* [5, с. 71], *Калі мы спадчыны бацькоў пачнём цурацца – / То можна ў памяці вякоў без імені застацца!* [2, с. 235], *Род звяздеца, калі магіл не шанавалі* [4, с. 73], *Не спалучай того, што не спалучыцца: / Мамоне службу са служэннем Богу* [6, с. 222], *Толькі не блытайце цацку з душой! / Цацкаць душу – небяспечна. / Цацкаеш цацку – заменіш другой, / А цацкаў душу – то навечна!* [6, с. 25];

парады, закліку: *Гаварыце з чалавекам, покуль ён між вас, жывы* [3, с. 196], *Не шукайце ж праўды-рады ў тых, / У каго тапырацца кішэні!* [3, с. 218], *Не варушыце, не турбуйце, / Таго, што зеллем парасло!* [4, с. 23], *Запомні – гэта варта знаць: / У пушчы птах лясны лятае нізам, / Каб крылле аб сукі не паламаць* [2, с. 341], *Радзіму трэба ў сэрцы мець!* [4, с. 57], *Не аддай душу ў няволю гномам!* [3, с. 248], *Думай сягоння, калі не дадумаўся ўчора, / Заўтрага можа ня быць. / Ну а будзе – дык думай і заўтра...* [5, с. 64], *Бяры натхненне ў народзе – / Там, дзе не выбераш яго!* [2, с. 85], *Не ступай у чужыя сляды / На бацькоўскай зямлі заповітай!* [5, с. 99];

назірання: *Хто твораці ў памяці жыць застаецца, / А хто ў анекдотах – героем прыгод* [6, с. 195], *Такі закон жыцця – даваць урокі / Усё часцей і балючэй штораз* [4, с. 43], *Дзе душа з душой не ў згодзе – / Шмат дзейнічэмных і пустых* [4, с. 28], *Сэрца чалавечае не можа жыць у вечнай веселасці. / Не ные толькі сэрца бессардэчнае, / Счарсцвелае ад зайздрасці і злосці* [4, с. 174], *Становіцца безабароннай – / Душа без голасу зямлі сваёй* [3, с. 147], *За ішчасце б іншы меў / Хоць трошкі / Пачуць пісьменніка з-пад ложка* [2, с. 36], *Той, хто заткалам кіруе – / Сваё імя паўзверх кладзе* [4, с. 18], *Адзёр – дзіцячая хвароба, / Ім трэба ў час перахварэць, / А не тады, як стаў старэць* [5, с. 57], *А мы, каб хоць падчас сябе хоць нечым ашчаслівіць, – / Б'ём тых, хто праўдзе вучыць нас* [5, с. 93], *Нялёгка – мерай чалавечай / Караць віну, хоць і патрэбна* [3, с. 183], *Там, дзе даверу поўнага няма, / Зліць у адну дзве праўды немагчыма* [4, с. 124], *Калі дасціпнае імя / Прышпіліць нехта чалавеку – / То не здзярэ і смерць сама!* [4, с. 22], *Рэдкі лёс – кахаць прыгожа. / Кахаць да смерці. / А не да бяспамяці* [2, с. 363], *Жыццё на ўсё знаходзіць лек, / Яно не любіць, каб няшчасным / На свеце чуўся чалавек* [4, с. 9];

сцверджання: *Мова свая для таго і даецца, / Каб не ўмерлі павек і сабою былі* [5, с. 156], *На свеце лепшага кутка няма, / Чым той куток, дзе маці нарадзіла* [3, с. 90], *Раз ёсць начное неба ў зорах, / То, значыць, ёсць і зарапад!* [4, с. 171], *Найлепшы яблык – самы смачны / І самы спелы – ёсць свіння!* [4, с. 112], *Страціў спадчыннае слова – / Штосьці страціў у душы абавязкова!* [3, с. 193], *Пакуль паэты будуць пець – / Не быць Радзіме безыменнай, / Зямлі бацькоў – не анямець!* [3, с. 96], *Лёс паэтаў – крыж. Ва ўсе часы. / Да ішчасця Бог ім не дае прычасця* [5, с. 313], *Паэт не бывае нядобрым і злым, / Калі ён паэт, / А не вершаскладальнік* [5, с. 58], *Рыфмы збываюцца ці не збываюцца, / Ззяюць і гаснуць, але не збіваюцца* [7, с. 59], *Агідны спеў заўсёды – спеў фальшывы. / Прыродзе ж не вядомы гэтакі грэх* [3, с. 240], *Тады чалавек не старэе ў жыцці, / Калі раўнадушнасці ў ім не знайсці* [2, с. 130], *Для многіх – праўдаю сягоння ёсць праўда рабства* [5, с. 142], *Жыць і кахаць або кахаць і жыць – / Адно і тое ж!* [3, с. 94], *Жыць успамінамі не так і блага. / Так, добра жыць і памяццю пакут* [5, с. 191], *Радзіма – не толькі дом, а і клады* [4, с. 64];

асаблівых правіл жыцця: *Свой дом заўсёды ў сэрцы. / К яму ідзеш з усіх дарог...* [4, с. 93], *Так патрабуе ўжо з калыскі / Дагляду мудрага дзіця, / Каб у жыццё аратым выйсці, / А не нахлебнікам жыцця!* [4, с. 146], *Чалавек да жыцця паўстае з глыбіні, / Каб сцвердзіць сябе / І застацца ў нашчадках удзячных* [3, с. 189], *Чалавек усё ж павінен / Баяцца нечага*

ў душы [4, с. 158], *Каб жыццё ўпустую не пралахаць, / Кожны мусіць нейкі храм свой мець, / Дзе не хочацца ні гаварыць, ні пець – / Толькі моўчкі, безгалоса плакаць* [3, с. 156], *Чым дагарэць у пустацвеце – / Лепш не ўзысці і не цвісці!* [4, с. 157], *Страчаюць смерць арлы ў палёце, / А хто слізуе між куп'я – / Той там і кончыць: у балоце* [6, с. 203], *Часам нават і балючы ўдар / Мы прымаем не як пакаранне, / Не як помсту лёсу, а як дар* [2, с. 338], *Трэба мець, каб чуцца ічасным, / Што шанаваць, чым даражыць!* [4, с. 80].

Градацыю прымет узмацняе выкарыстанне розных формаў ступеняў параўнання прыметнікаў і прыслоўяў, праз якія выказаная паэтам думка набывае адмысловую эмацыянальнасць, ацэначнасць і пераканаўчасць: *Для ўсіх і кожнага – на свеце / Найпрыгажэйшы родны край!* [4, с. 78], *Найстрашная ў жыцці з усіх разрух – / Вось гэта: душ і сэрцаў разбурэнне* [4, с. 315], *Што робіць час! / Пачвара-старасць / Красу жывую есць, як моль!* [4, с. 92], *Страшней за ўсё, як робяцца пустынямі / Палеткі плодныя людской душы* [2, с. 239], *Чым далей ад зямлі мы збяжым – / Тым бліжэй да бяды* [4, с. 44], *Ганьба, ды не з самых большых, – здацца / На спагаду моцным, / Бо нашмат страшней, ганебней стацца / Ішаком бязмозглым, / Што над пысай бачыць / Харчу жмут сайго / І бяжыць наперад, / Каб дастаць яго* [7, с. 45].

Ужыванне звароткаў канцэнтруе семантыку выразу: *Калі табе, пясняр, патрэбны ўрокі – / Дык вось адзін: старайся гэтак пець, / Каб дом свой родны песнямі сагрэць – / Тады пачуе іх і свет шырокі!* [4, с. 36], *Падобна салаўю, не трэба, брат, з вачмі закрытымі / Бяздумна весці трэль сваю* [6, с. 198], *Будзь жа, браце мой, мудрым! / Ды не мудрасцю пня, / Што на сконе марудным / Тлее дзень ада дня, / А ўсё кронай зялёнай / Лічыць мох на кары / І не чуе натхнёнай / Песні дрэў угары* [3, с. 148], *Такі закон прыроды, маці: / І ў ім ёсць сэнс глыбіня: / Раней, чым першы смех дзіцяці, / Ты доўга чуеш плач штодня* [4, с. 94], *У дабраты, мае сябры, / Павінны быць і кіпцюры!* [6, с. 27].

Выклічнікі і рытарычныя пытанні дапамагаюць акрэсліць «філасофію» нашага светабыцця, духоўныя вартасці асобы: *Ах, якая ты жорсткая ўсё-такі, мудрасць людская!* [3, с. 159], *О, колькі можа нам жанчына / Сказаць у песні – пра сябе!* [4, с. 122], *О, як далёка нам яшчэ да Беларусі!* [7, с. 137], *Калі нават попел-прысак / Астыў – нашто капацца ў ім?* [4, с. 11], *Якая слава можа ўцешыць, / Калі ты сэрцам – на крыжы?, Дзе судзіць лёс – што значаць словы?* [4, с. 158], *Лісток за лістком / Кідаў яе слёзы ў печ. / І думаў: спаліў, / І стане душы лягчэй. / Дзівак! Ці ж слёзы гараць?* [5, с. 25], *Мы часта ў спёку ходзім паўз крыніцу, / Але ці часта п'ём з крыніцы той?* [2, с. 135].

У Ніла Гілевіча шмат вершаў-афарызмаў, пабудаваных на антытэзе. Так, верш «Ісціна, адвечная, як свет...» – роздум паэта пра складаную праўду жыцця, канстатацыя супрацьлеглых, але ж не супярэчлівых праяў існасці чалавека: *Ісціна, адвечная, як свет: / Шчасце ходзіць толькі ў пары з горам. / За надзеяй – боль зняверу ўслед. / За пашанай – прыніжэння сорам. / За святлом знаходкі – горыч страты, / За агнём любові – разлука снег. / За абдымкамі – падножка здрады... / Ісціна, адвечная, як свет* [3, с. 152]. Такі стылістычны прыём як сінкрызіс выяўляе праз аўтарскія кантэкстуальныя антонімы стаўленне да супярэчлівай сутнасці пэўнай з'явы: *Убоства духу (1) лічымы мы багаццем (2), / А боскі дар (1) пускаем за пятак (2)* [5, с. 34], *Сумленне (1) рвецца ўвось (2), да сонца, / А подласць (1) – шчэрыца ў нары (2)...* / *Праўда (1) свет кіруе ў заўтра (2), / Хлусня (1) – да гібельнай мяжы (2)* [7, с. 75], *Людзі на жыццё глядзяць па-рознаму: / Адзін (1) – праз сэрца (2), а другі (1) – праз нуп (2)* [6, с. 326], *Тым самым лечацца (1), чым і калечацца (1), / Бо ў зле дабро ёсць (2), а ў дабры ёсць зло (2)!* [3, с. 338]. Відавочна, што «супрацьпастаўленне завастрае думку, рэзкасць і кантраст заўсёды актывізуюць мысленне чалавека, цягнуць за сабой пэўныя асацыяцыі, алузіі. Значыць, выслоўе дасягае сваёй мэты – запамінаецца і выкарыстоўваецца пры неабходных сітуацыях» [12, с. 4].

Афарыстычная творчасць Ніла Гілевіча – сведчанне яго мастацкага густу і эстэтычнай культуры, знітавання аўтарскай моўнай карціны свету са шматвяковым досведам народнага мыслення і светаўспрымання. Адным з самых насычаных аўтарскай афарыстыкай твораў з'яўляецца раман у вершах «Родныя дзеці». Семантыка мудраслоўяў творцы ўтрымлівае, часта праз арганічнае спалучэнне ў выказванні некалькіх сінтаксічных фігур, глыбокі падтэкст і кантраснасць разважанняў пра вартаснае і ганебнае ў чалавеку, пра адвечныя дyleмы: жыццё і смерць, дабро і зло, праўду і ману, любоў і нянавісць, вернасць і здрадлівасць, годнасць і прыстасаванства, творчасць і нікчэмнасць, пра выбар жыццёвых арыенціраў, усведамленне свайго этнічнага «я» і пошук чалавекам сябе як асобы ў хуткаплынным гасцяванні на Зямлі.

Змест афарыстыкі Ніла Гілевіча адначасова ўніверсальны і беларусаарыентаваны, трапна выяўляе сутнасць складаных ключавых рэалій, актуальнасць якіх не сыходзіць,

пераконвае, што «чалавек – не толькі творца соцыуму, але і яго ахвяра, а праблема паратунку асобы залежыць ад ступені нацыянальнай самаіснасці» [9, с. 16]. Шырока вядомымі сталі фразы *Песню бярыце з сабою!*, *Нашай мовай у стагоддзях калісь пісалі каралі!* і інш. Пэўныя семантычныя зрухі набыў выраз «дайсці да Беларусі», які не толькі вызначае грамадзянскую пазіцыю аўтара, але і заклікае беларусаў пачувацца беларусамі, верыць, што «*І ўсё ж мы дойдзем, дойдзем мы / Да Беларусі!..*» [7, с. 137]. Шмат якія выразы паэта валодаюць, праз сэнсава-эмацыянальнае напаўненне, дасканаласць зместу і формы, патэнцыяльнай «крылатасцю» і могуць стацца крыніцай узбагачэння літаратурнай мовы паэтычнымі формуламі мудрасці. Інтэлектуальна-пранікнёнае, шчымліва-прарочае Слова Ніла Гілевіча, душа якога цяпер «*і ў небе будзе трызніць Беларуссю*», знайшло і знойдзе яшчэ шчыры водгук у душы многіх чытачоў, хоць «*простыя ісціны часам так цяжка даюцца: покуль адолееш – слёз ручаіны пральюцца*» [3, с. 198], і, магчыма, «*дарастуць патроху ўсе да чалавечых дум і спраў – без іх няма ў жыцця дарогі!*» [5, с. 299]. Збіранне, вывучэнне і выданне афарыстыкі майстроў беларускага слова застаецца актуальнай задачай у нашай філалогіі.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Гаўрош, Н. В. Афарыстычныя выслоўі беларускіх пісьменнікаў / Н. В. Гаўрош, Н. М. Няmkовіч. – Мінск: Вышэйш. шк., 2012. – 638 с.
2. Гілевіч, Н. Выбраныя творы: у 2 т. / Н. Гілевіч. – Мінск: Маст. літ., 1981. – Т. 1: Вершы і паэмы. – 462 с.
3. Гілевіч, Н. Выбраныя творы: у 2 т. / Н. Гілевіч. – Мінск: Маст. літ., 1991. – Т. 1: Вершы, паэмы, п'есы. – 478 с.
4. Гілевіч, Н. Выбраныя творы: у 2 т. / Н. Гілевіч. – Мінск: Маст. літ., 1991. – Т. 2: Родныя дзеці: раман у вершах. Перажыўшы вайну: аповесць. Эсэ. – 471 с.
5. Гілевіч, Н. Збор твораў / Н. Гілевіч. – Мінск: Маст. літ., 2001. – Т. 3: Вершы і паэмы: 1993–1999. – 350 с.
6. Гілевіч, Н. Збор твораў / Н. Гілевіч. – Мінск: Маст. літ., 2003. – Т. 4: Сатыра і гумар: 1948–2003. – 344 с.
7. Гілевіч, Н. На высокім алтары / Н. Гілевіч. – Мінск: Маст. літ., 1994. – 142 с.
8. Іваноў, Я. Я. Беларускі фальклорны і літаратурны афарызм як лінгвістычны феномен: семантыка, структура, функцыянаванне: аўтарэф. дыс. ... д-ра філал. навук: 10.02.01 / Я. Я. Іваноў; Беларус. дзярж. ун-т. – Мінск, 2021. – 56 с.
9. Навасельцава, І. І. Канцэпты “дарога”, “лёс” у моўнай карціне свету Ніла Гілевіча / І. І. Навасельцава // Сборники конференций НИЦ Социосфера. – 2016. – № 54. – С. 11–17.
10. Незаменны беларус [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.sn-plus.com/2016/04/12/nezamenny-belarus/> – Дата доступу: 02.07.2021.
11. Ламека, Л. Радок чысціні світальнай / Л. Ламека // Маладосць. – 1991. – № 9. – С. 144–152.
12. Няmkовіч, Н. Антытэза ў афарыстычных выслоўях / Н. Няmkовіч, Н. Гаўрош // Нацыянальная мова і нацыянальная культура: аспекты ўзаемадзеяння: зб. навук. арт. БДПУ імя М. Танка. – Мінск: БГПУ, 2013. – С. 1–4.